עישון מוכר כגורם סיכון מרכזי להתפתחות מחלות החניכיים הנגרמות מפעילות חידקים. מהספרות מתברר כי יש עלייה של פי 2 עד 8 בסיכון להתפתחות מחלת חניכיים ולאובדן מערכת התאחיזה והעצם בתגובה לרמת העישון. קיימות גם ראיות לכך שעישון משפיע על יכולת הריפוי והתגובה לטיפול בחניכיים. רוב המחקרים הקליניים מראים ירידה רבה יותר בעומק הכיסים ורמת הדימום של החניכיים, כמו גם עלייה משמעותית בתוספת התאחיזה הקלינית לאחר טיפול בלתי כירורגי או כירורגי במתרפאים שאינם מעשנים בהשוואה למעשנים. רווח טיפולי זה נתגלה גם במצבים של פגמים בפורקציות ובמתרפאים שטופלו באמצעים אנטיבקטריאליים מקומיים או סיסטמיים.

יש בספרות המדעית העוסקת במחלות החניכיים מספר גדול של מחקרים קליניים אפידמיולוגיים, פרוספקטיביים ורטרוספקטיביים שחקרו את הקשר בין עישון ומחלת חניכיים והטיפול בה. באחרונה אף הופיעו מספר סקירות ספרות מקיפות הסוקרות בעיקר את השפעת העישון על הרקמות הרכות של החניכיים, אך מעט מאד התמקדו בהשפעה על הרקמות הקשות בחניכיים, זאת למרות ממצאים שפורסמו בעיתונות המדעית הכללית על הקשר בין עישון ועיכוב ביצירת עצם לאחר טראומה.

מטרה

המאמר הנוכחי עוסק בסקירה סיסטמטית ומטה-אנליזה שנערכו על מנת לברר את ההבדלים הקיימים ברגנרציה של העצם בין מעשנים ולא מעשנים לאחר טיפול חניכיים. הערכת בדיקה של רגנרציית העצם נעשתה באופן אוביקטיבי באמצעות התוצאות הקליניות והרדיוגרפיות של המחקרים השונים, והשאלה בה התמקדו החוקרים הייתה האם עישון משפיע על רגנרציה של עצם החניכיים.

מחברי המאמר פיתחו פרוטוקול למציאת מאמרים מחמישה מקורות של בסיסי מידע אלקטרוניים. סינון ותקצור הממצאים, כמו גם הערכת איכותם, בוצעו על ידי שניים ממחברי המאמר. נבחרו מחקרים קליניים פרוספקטיביים ורטרוספקטיביים שהעריכו את הרגנרציה של העצם במעשנים ובלא מעשנים לאחר טיפולי חניכיים. כן נכללו בסקירה הנוכחית חלקים ממחקרים קליניים שהשוו התערבויות שונות ודיווחו על תוצאות נפרדות לגבי מעשנים ולא מעשנים.

לדברי המחברים, הסקירה הנוכחית ושיטות המדידה של התוצאות השונות, כולל המטה-אנליזה, התבססו על ההמלצות שהופיעו בספרות לגבי דרכי הדיווח המועדפות לסקירה כללית ודרכים לביצוע מטה-אנליזה. מתוך עשרת המחקרים שנכללו בסקירה זו שש עבודות הגיעו למסקנה שעישון משפיע באופן שלילי על רגנרציה של עצם החניכיים. מטה-אנליזה של תת קבוצה של שלושה מחקרים הדגימה שעישון גורם לירידה משמעותית בכמות העצם שנוספת לאחר טיפול, כפי שנמדד על ידי שינויים במדד רמת העצם באמצעות מחדר, לאחר טיפול בפגמי עצם בשיטות של רגנרציה מודרכת של העצם.

מסקנת מחברי הסקירה היא, שלעישון יש השפעה שלילית על רגנרציה של העצם לאחר טיפולי חניכיים. לדעתם יש להביא לידיעת המתרפאים שהרגלי העישון שלהם עלולים לגרום לתוצאה פחות טובה של רגנרציה לאחר טיפול בחניכיים.